

Havlíčková Kysová, Šárka

Mudry typu asamjuta podle Nátjašástry

In: Havlíčková Kysová, Šárka. *Hastábhinaja : gesta rukou v tradičním divadelním umění Indie*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 154-159

ISBN 978-80-210-6406-5

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/129605>

Access Date: 02. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Mudry typu asamjuta podle *Nátjašāstry*

č.	název	
	vizuální podoba	významy
1	Patáká (पताका)* – prapor (rovněž pozice ruky při střelbě z luku)	
		vanutí větru, spalující žár, naléhání, vzrušení, dosažení štěstí, plameny ohně, přivaly deště, padání (záplavy) květů; mělký rybník, květiny, tráva, vzhled; zavřený, otevřený, chráněný, skrytý, hutný, soukromý; pohyb větru, pohyb vln, třesení (se) pobřeží i mořské hladiny; odvaha, dav lidí, výška, tlučení do bubnů, roztažení křídel; mytí, tlačení (lisování), potírání, bušení, držet nebo vyzdvihoval horu či kámen
2	Tripatáká (त्रिपताका) – „trojvlajka“; prapor složený ze tří částí	
		pozvání, dávat sbohem, zákaz, dát znamení ke vstupu, zvedání (horní části těla), úklona (při pozdravu), srovnávání a navrhování různých možností; dotýkat se pěkných předmětů, dávání jich na (něčí) hlavu, vázání turbanu či nasazování koruny, zakrývat nos, obličej, uši; let malých ptáčků, potok, had, včela apod.; utírání slz, malování tilaky, nanášení goročany; uctívání, svatba; král, planeta; asketa, dveře; podmořský útok, bitva, mořské příšery; opice, vlny, vítr, ženy a muži, srpek měsíce, královské tažení (proti nepříteli)
3	Kartarímukha (कर्तरीमुख) – ostří nůžek	
		ukazování cesty, zdobení nohou kreslením vzorů různých barev, barvení nohou jednou barvou; kel, roh, psaní; padání, umírání, zneuctění, navrácení či zvrácení, domnívání se, svěřit do ochrany; antilopa, jak, buvol, nebeský slon, býk, kráva, vrchol skály

* V písmu dévanágari uvádíme název gesta jen při prvním výskytu v textu této práce. Název mudry následně uvádíme v českém přepisu. Vyskytuje-li se v některém souboru muder uváděných v příloze více variant v názvosloví, opět vedle přepisu do češtiny uvádíme i název v dévanágari.

č.	název	
	vizuální podoba	významy
4	Ardhačandra (अर्धचन्द्र) – půlměsíc	
		mladé stromky, srpek měsíce, lastura, džbán na vodu, náramek, násilné otevření (něčeho), námaha, štíhlost, pití; ženský opasek, bok, pas, obličej, rukopis (knihy), náušnice a jiné ženské ozdoby
5	Arála (अराल) – ohnutý, skloněný	
		pevnost, pýcha, udatnost, vznešenost, stálost, božský původ, žehnání a jiné příznivé události; splétání vlasů a péče ženy o vlasy i prohlížení si svého těla; svatební přípravy, svatba, manželství; chození kolem, předměty kruhového tvaru, velký dav lidí, předměty umístěné na zemi, volání, vyhýbání se, ukazování na (něco), vyjádření plurálu, utírání potu, vnímání libé vůně
6	Šukatunda (शुकतुण्ड) – zobák papouška	
		„já ne“, „ty ne“, „to se nemá dělat“, pozvání, dávání sbohem, říkání „fuj“ (v opovržení)
7	Mušti (मुष्टि) – (sevrěná) pěst	
		bití (bušení), procvičování, mizení, tlačení, masírování, chopit se meče, hůl, palice/kyj, kopí
8	Šikhara (शिखर) – hrot, vrcholek	
		otěže, bič, sloní hák (hák používaný při vedení slona), luk, vrhání kopí či oštěpu, malování rtů nebo nohou, vyčesávat vlasy

č.	název	
	vizuální podoba	významy
9		Kapittha (कपित्थ) – sloní jablko (<i>feronia elephantum</i>)* meč, luk, disk, oštěp, kopí, kyj, blesk, užitečné nebo správné skutky
10		Katakámukha (कटकामुख) – otvírání náramku oběť, slunečník (symbol královské říše), přitáhnout otěže, vějíř, držení zrcadla, rozbití na kusy, skřípání či bušení; nasazení perlového náhrdelníku, nasazování věnce, zabránění/zřasení konce oděvu; víření, vytažení šípů z toulce, sbírání květů, mávání dlouhým bičem, řízení slona pomocí háku, lano, žena
11		Súčjásja (सूच्यास्य । सूचिमुख)** / Súčjásja – „ústa“/ucho jehly disk, blesk, transparent, pugét květin, náušnice podobné kohoutímu hřebínku, kličkování, souhlas; malý had, výhonek, kadidlo, lampa, liána, paví ocas, padání, záhyb, kruhový tvar; hvězdy, nos, číslo „jedna“, kyj, hůl; vzít vše; dlouhé studium, dlouhý den; věta; „ne“, mluvit; hněv, pot, vlasy, náušnice náramek, zdobení tváří; pýcha, „já jsem“, nepřítel, „Kdo je ten muž?“; spojení, rozdělení; spor, otroctví, konec dne či noci; forma, skála, vír, mechanický stroj, kopec; podávání jídla; měsíc v úplňku, Šiva, Šivovo třetí oko, Šakra (Indra)
12		Padmakóša (पद्मकोश) – pupen leknínu ovoce sloní jablko, ženská ňadra, přijetí masa/jídla, plnění nádoby zrním, kousky masa; provádění oběti, složení poklony, kulatá skříňka, obětování prvního pohřebního koláče, hrstka květů; plně rozkvetlý lotos nebo leknín
13		Sarpaširas (सर्पशिरस) – hadí hlava obětování vody, plazení se/pohyb hada, nalévání vody (na něco), výzva (k soubojí), vypoukliny na hlavě slona

* Rostlina s bílými vonnými květy a žlutozelenými plody, které mají kyselou chuť, pocházející z Indie

** Zde uvádíme gesto ve variantách, s nimiž jsme se opakovaně setkali v manuálech. V bháratánátjam se navíc často vyskytuje jen samostatný tvar सूचि („jehla“).

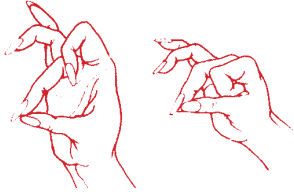

č.	název	
	vizuální podoba	významy
14	Mrgašírša (मृगशीर्ष) – hlava gazely, antilopy či jelena (vysoké zvěře)	
		„tady“, „nyní“, „to je“, „dnes“, schopný, zatřesení, vržení kostek, stírání potu, předstíraný hněv
15	Kángula (काङ्गुल) – ocas*	
		nezralé ovoce, různé malé předměty, hněvivá slova ženy; smaragdy, kočičí oči, klenoty, květiny
16	Alapadma (अलपद्म) – lotus (rozkvetlý lotosový květ)	
		odmítnutí, „Či ty jsi?“, „ne“, nesmysl, ženino mluvení o sobě samé
17	Čatura (चतुर) – chytrý/obratný**	
		uvážlivé chování, správnost chování, zdrženlivost, chytrost, proradnost, zdravý rozum, mazanost, vhodný, užitečný, pravda/pravdivý, uklidňující slova; mladá dívka, nemocný člověk, zrada, hazardní hra; otevřenost, uvažování, pohyb, domněnka, hanba; ostych, tvar očí ve srovnání s okvětními lístky lotosu, uši jelena (vysoké zvěře); veselost, milostné potěšení, brilantnost, paměť, inteligence, představivost, odpuštění, zadostiučinění, stupeň/úroveň vědomí, náklonnost, rozmyšlení, důvěrnost, čistota; naděje, spojení, sladkost, otázka, štěstí, jemná tráva, malé množství, bohatství, prohra, pohlavní styk, podstata, slabina, mládí, domy, manželky, různé barvy

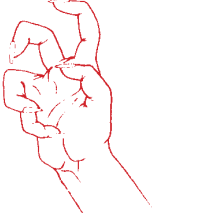
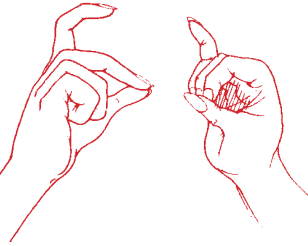
* Slovo „ocas“ je nejčastějším překladem, jenž je užíván v manuálech, kde jsou uváděny anglické ekvivalenty sanskrtského slova. Např. (Eshwar 2006).

** V některých manuálech se gesto označuje slovem „čtverec“.

č.	název	
	vizuální podoba	významy
18	Bhramara (भ्रमर) – včela	
		trhání květin s dlouhými stonky, modrý a bílý leknín, náušnice; výtka, pýcha moci, hbitost, projevit důvěru
19	Hamsásja (हंसास्य) – labutí zobák	
		jemnost, malý, lenivost, světlost, neschopnost
20	Hamsapakša (हंसपक्ष) – labutí křídlo	
		voda daná úlitbou (zemřelým předkům), ležet na boku a odpočívat, přijímání darů, upijení vody, požívání jídla bráhmany, objetí, silné omámení, husí kůže, dotek, mast, příjemná zpráva; gesta zamilované ženy
21	Sandamša (सन्दंश) – kleště, klepeta	
		trhání a vázání květin, uchopit provazce vyrobené ze slámy a listů nebo z vlasů, uchopit a zamířit šíp
22	Mukula (मुकुल) – poupě, pupen či květ	
		obětování darů božstvu, popisování pupenu lotosu, posílání polibku, dát najevo pohrdání, vyjádřit jezení, nošení ozdob a zlatých šperků, sešpulení rtů, dary, rychlost

č.	název	
	vizuální podoba	významy
23	Úrnanábha (ऊर्णनाभ) – pavouk	
	škrábání (se) na hlavě, lepra, tygři, lvi, zvadání kamene	
24	Támračúdá (ताम्रचूडा) – tmavočervený/měděné barvy, kohout/kohoutí hřebínek, případně tonzura	
	obořit se na někoho (vyčítavě), tlukot srdce, pokynutí (hlavou), vyjádření menších časových jednotek	